

Stavovi studenata sestrištva o važnosti primjene kreativnih tehnika u nastavi

Snježana Dubovicki, Tanja Đurić

SAŽETAK: Budući da se nastava na medicinskim fakultetima umnogome razlikuje od nastave na nastavničkim fakultetima, htjeli smo istražiti stavove studenata sestrištva u odnosu na organizaciju nastave u kojoj su se sadržaji predstavljali uz pomoć kreativnih tehnika. Cilj rada je istražiti stavove studenata Sveučilišnog diplomskog studija Sestrištva, Sveučilišta u Osijeku o važnosti kreativnosti u nastavi u kontekstu njihove bolje pripremljenosti za predstavljanje seminarskih radova, projekte i radionica. U području medicine uglavnom prevladava egzaktno i znanstveno mišljenje, a nastava didaktike bila je usmjerena motivaciji studenata za kreativna izlaganja seminarskih radova, radionica i projekata te približavanje didaktičkih sadržaja medicinskim temama koje su imali prilike koristiti u različitim grupnim aktivnostima uz pomoć kreativnih tehnika. U istraživanju je korištena kvalitativna i kvantitativna metodologija, a od istraživačkih postupaka anketa i intervju. Istraživanje je provedeno nakon odslušanoga kolegija Didaktika u kojemu su studenti iskusili na nastavi sudjelovali u kreativnim tehnikama koje su kasnije i sami koristili za svoje zadatke i aktivnosti vezane uz kolegij. Rezultati istraživanja pokazuju da studenti sestrištva ističu važnost kreativnosti i kreativnih tehnika za lakše razumijevanje predstavljenih sadržaja, ali i u razvoju svoje osobnosti. Pored navedenoga, ističu kako je nastava Didaktike prema studentskim stavovima doprinijela njihovim komunikacijskim, prezentacijskim, organizacijskim i socijalnim vještinama.

Ključne riječi: *didaktika, kreativnost, nastava, nastavne strategije, student sestrištva*

Attitudes of Students of Nursing on the Importance of Applying Creative Techniques in Teaching

ABSTRACT: Since teaching at medical schools greatly vary from teaching at teacher training colleges, i. e. faculties of education, we wanted to explore the attitudes of students of nursing regarding the organization of teaching in which the teaching content is presented by creative techniques. The aim of this paper is to analyse the attitudes of graduate students of Nursing at the University of Osijek on the importance of creativity in teaching in the context of their better preparedness for the presentation of seminar papers, projects and workshops. In the field of medicine generally prevails exact and scientific thinking. In this case, teaching didactics was directed towards motivation of students for creative presentations of their seminar papers, workshops and projects, and bringing closer the didactic contents to medical topics that students have had the opportunity to discuss in different group activities by using creative techniques. This study uses qualitative and quantitative methodologies; procedures of the research were questionnaire and interview. The survey was conducted after completion of course Didactics in which students participated during the semester in creative techniques that they have later used for tasks and activities related to the course. The results show that students of nursing emphasize the importance of creativity and creative techniques in the context of easier understanding of the presented content, and also in respect to the development of their personality. In addition, they point out that the Didactics contributed to their communication, presentation, organization and social skills.

Keywords: *creativity, didactics, teaching strategies, teaching, student of nursing*

UVOD

Danas je više nego ikada prije potrebno iznalaziti nova i drugačija rješenja za izazove u skladu s potrebama vremena u kojemu čovjek živi. To je nemoguće učiniti bez kvalitetne nastave (na svim razinama) koja će omogućiti takav odgoj i obrazovanje. Potrebno je kritički preispitati dosadašnje metode poučavanja i sadržaje te se zapitati jesu li oni u skladu s vremenom u kojemu se nalazimo i s potrebama društva i tržišta rada? Da dosadašnje obrazovanje nije u potpunosti u skladu s ciljevima i potrebama modernoga društva dokazuju i

brojne reforme obrazovanja koje se događaju kod nas i u svijetu, a svjetsko tržište danas sve više traži upravo ona zanimanja koja nisu postojala prije 10-ak godina pa je pored trenutnih scenarija potrebno razmišljati i o onim mogućim budućim u različitim društvenim okolnostima (Dubovicki, 2017).

Rješenja ovomu problemu možemo potražiti u nastavi koja će biti okrenuta humanističkoj teoriji (zadovoljavanju interesa i potreba svih sudionika nastavnoga procesa) i poticanju kreativnosti. Kad je riječ o nastavi na fakultetu, gdje još uvijek dominira frontalna

predavačka nastava (Bognar i Kragulj, 2010) koja se svodi na pasivnu slušalačku ulogu studenata, može reći da je situacija još i lošija nego li u školama (Bognar, 2012). Studenti dobivaju manje novih znanja putem tradicionalnoga poučavanja. Također su na taj način studenti izloženi dosadi umjesto intelektualnome ushićenju te linearnome umjesto divergentnome razmišljanju i kognitivnoj fleksibilnosti. U radu polazimo od sljedeće definicije kreativnosti:

Kreativnost se u ovome radu shvaća kao jedna od kvaliteta ličnosti koja svakom pojedincu omogućuje ostvarenje samoga sebe do punog potencijala. U širem smislu, sudjelovanje u kreativnim aktivnostima predstavlja rad koji se odvija na vrhuncu sposobnosti svakog pojedinca. Kreativnost podrazumijeva upotrebu divergentnog mišljenja, pronalaženje više odgovora na isto pitanje, oslobađanje emocija, humora te potiskivanje straha i dosade (Dubovicki, 2016).

Upravo je iz navedenih razloga kreativnost bitan čimbenik u stvaranju novih ideja i pravaca u odgoju i obrazovanju. Toynbee (1934) piše kako će se samo kreativan pojedinac sutra moći nositi sa nadolazećim izazovima te je potrebno njegovati takozvanu „kreativnu manjinu“ u društvu. „Kreativni pojedinci su i značajan činitelj društvenog razvoja pa i opstanka nekog društva pa društvo koje koči kreativnost mlade generacije radi na vlastitom propadanju“ (Bognar, 2012, str. 18).

U ovome dijelu se pozornost posebno posvećuje medicinskoj struci kojoj je imperativ kontinuirano se educirati, pratiti trendove te što brže pronalaziti rješenja za probleme koji se pred njih postavljaju. Na tragu ovih promišljanja nalaze se i naši glavni razlozi za istraživanje ovoga područja te naglašavanje kreativnosti i kreativnih tehnika kao jedne od glavnih smjernica koje će doprinijeti stvaranju izvjesnije, predvidljivije i „svjetlije“ budućnosti.

Ranija istraživanja

Istraživanje kreativnosti u sveučilišnoj nastavi u zadnjih se nekoliko godine diže na višu razinu (posebno u Hrvatskoj), jer su ranija istraživanja (Bognar i Dubovicki, 2012; Bognar i Kragulj, 2010; Dubovicki i Banjari, 2014; Dubovicki, 2016; Mrazović, Dubovicki i Jukić, 2015) ove tematike iznjedrila rezultate koji govore o svim dobrobitima i za profesore i za studente koji proizlaze iz takve nastave. Začetke istraživanja poučavanja o tome kako kreativno riješiti problem nalazimo 1960. godine kod Jeromea Brunera koji je zagovarao činjenicu da djecu treba učiti pristupati problemu kao zadatku kojemu trebaju smisliti rješenje, radije nego tražiti odgovore u knjigama. Od tada se organiziraju različiti programi, ne samo za djecu, već na svim odgojno-obrazovnim razinama, koji promoviraju kreativnost.

Važno je poučavati studente da budu inovativni i pristupaju problemu na različite načine zahtijevajući poduku koja promovira kreativnost, ali koja je također sadržajno bogata (De Haan, 2009). Istraživanjem razlika između stručnjaka i početnika ukazuje na to da kreativno razmišljanje zahtijeva barem minimalnu razinu stručnosti u ciljanome području i fluentnost u domeni znanja.

U izvješću Europske udruge sveučilišta iz 2007. spominju se dosadašnja razmatranja i nastojanja u području kreativnosti u sveučilišnoj nastavi gdje se nudi

nekoliko strategija koje potiču kreativno razmišljanje: heuristička ideja potiče studente da povežu dva nepovezana koncepta kako bi otkrili nove veze. Ponuđena su dvadeset i četiri savjeta za nastavnike kako poticati kreativnost kod studenata u znanstvenim područjima. Neki od njih su: model kreativnosti (studenti postaju kreativni kada nastavnik ob kreativno mišljenje), neprestano poticanje stvaranja ideja, integriranje nastavnih sadržaja, preispitivanje postojećega stanja, gledanje s više stajališta i drugo. Wieman, Adams i Perkins (2008) smatraju da uspješni inovatori i znanstvenici, kao i studenti, trebaju razumjeti znanstvene ideje i primjenjivati ih u različitim kontekstima (Wieman et al., 2008).

Europska udruga sveučilišta (European Universities Association [EUA]) 2006./2007. provela je projekt „Creativity in Higher Education“ s namjerom boljšeg shvaćanja koncepta kreativnosti te njegovanja i poticanja kreativnosti u visokome obrazovanju. Također se htjela ispitati praksa sveučilišta iz različitih područja (umjetnost, tehnologija, medicina i druga). U projektu su sudjelovale 32 visokoobrazovne institucije iz 21 zemlje. Kreativnost se u projektu razmatrala kroz četiri područja: kreativno partnerstvo (visokoobrazovne institucije i vlast), kreativni učenici (inovacije u poučavanju i učenju), kreativni gradovi/regije (neprofitne organizacije, vlast) te kreativne visokoobrazovne institucije. Istraživanje je pokazalo da se umjetnički fakulteti u kombinaciji s drugim interdisciplinarnim fakultetima znatno više bave kreativnošću te se puno bolje nose s novim izazovima, kao što je kreativnost. Različitost je identificirana kao ključni čimbenik u osnaživanju kreativnosti na višestrukoj razini: struktura istraživačkih timov nastave metode, zajednički projekti i drugo. Istraživanje je pokazalo da se umjetnički fakulteti u kombinaciji s drugim interdisciplinarnim fakultetima znatno više bave kreativnošću te se puno bolje nose s novim izazovima. Iz navedenoga su istraživanja proizašle preporuke za visoka učilišta, vladu, agencije i ostale partnere koje prikazujemo u Tablici 1.

Tablica 1. Preporuke pri osnaživanju prisutnosti kreativnosti u sveučilišnom kontekstu (prilagođeno prema: EUA, 2007.)

PREPORUKE
VISOKIM UČILIŠTIMA/FAKULTETIMA
<ul style="list-style-type: none"> • težnja ka kreativnoj mješavini pojedinačnih talenata i iskustava između studenata i nastavnika kako bi se stvorili uvjeti za različita iskustva i učenja • strukturirane razmjene između umjetničkoga područja i drugih disciplina • aktivnosti na terenu • suradnja na lokalnoj razini • sprječavanje izolacije • okrenutost ka budućnosti • istraživanje koncepta organizacije učenja u upravljačkim strukturama ustanove • poštivanje etičkih i kulturnih načela • studenti i učitelji trebaju imati podršku obrazovnih struktura i kulture koji teže za ravnotežom između stabilnosti i fleksibilnosti • samostalno pridonosenje oblikovanju budućega razvoja • uprava ustanove treba odgovorno odlučivati i dopuštati promjene unutar sveučilišne zajednice

VLADI
<ul style="list-style-type: none"> • donošenje pravnoga okvira o kreativnosti na lokalnoj, državnoj i europskoj razini
AGENCIJAMA I OSTALIM PARTNERIMA
<ul style="list-style-type: none"> • istraživati kako vanjski čimbenici mogu unaprijediti kreativnost • surađivati sa visokim učilištima oko zajedničkih interesa

Iz Tablice 1. iščitavamo kako je pri ostvarivanju ciljeva (razvijanje kreativnoga pojedinca) potrebno u skladu s promjenama zahvatiti sve pore društvenoga života i utkati ih u sveučilišnu nastavu koja priprema mlade ljude za buduće izazove s kojima će se susretati, neovisno o struci i profesiji. U istraživanju se navodi da su odabir studenata i osoblja, kao i usavršavanje osoblja i sustav nagrađivanja, ključni čimbenici u njegovanju ljudskoga potencijala za kreativnost u visokome obrazovanju. Kada su u pitanju poučavanje i učenje, istraživanje pokazuje da je za kreativnost bitna primjena različitih metoda u različitim okruženjima te različita podjela uloga među studentima i nastavnicima.

De Haan (2009) u svome radu navodi kao primjer dobre prakse Sveučilište u Wisconsinu gdje je osmišljen kreativni seminar za studente preddiplomskoga studija kako bi uveli studente u svijet biologije u kontekstu živoga svijeta i kako bi im povećali sposobnost kritičkoga razmišljanja što su kasnije rezultati provedenoga istraživanja i pokazali.

U ovome radu kreativnost promatramo u kontekstu sveučilišne nastave sa studentima prve godine diplomskoga studija Sestrinstva na Medicinske fakultetu u Osijeku te na dislociranome studiju u Slavonskome Brodu u okviru kolegija Didaktika. Ističući kreativnost kao važnu sastavnicu u razvoju cjelovite osobe svakoga pojedinca pa tako svake struke posebno, u radu se posebno osvrćemo na stavove studenata sestrinstva o važnosti kreativnosti i kreativnim tehnikama u sveučilišnoj nastavi, budući da u području medicine uglavnom prevladava egzaktno i znanstveno mišljenje.

METODOLOGIJA

Istraživanje je provedeno u okviru nastave Didaktike na studiju Sestrinstva u Osijeku (N=32) i Slavonskome Brodu (N=67) Cjelokupan broj sudionika koji su sudjelovali u istraživanju je N= 99. U radu se poštivala etika znanstvenoga istraživanja te se nije zadiralo u intimnost pojedinca, a svi se rezultati iznosili grupno.

Ciljevi i zadatci istraživanja su:

- istražiti stavovi studenata sestrinstva o važnosti kreativnosti
- istražiti stavovi studenata sestrinstva o važnosti primjene kreativnih tehnika u nastavi
- usporediti stavove studenata sestrinstva u Osijeku i Slavonskome Brodu
- istražiti kakva socijalna klima prevladava u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike
- istražiti kakva emocionalna klima prevladava u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike

Od istraživačkih tehnika je u radu korištena anketa, intervju i analiza evaluacijskih listića (formativna evaluacija) na kraju nastave. S obzirom da je u radu

korištena kombinacija kvalitativne i kvantitativne metodologije, postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

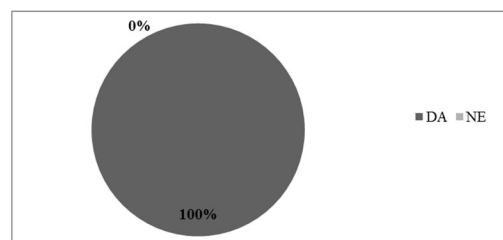
- Imaju li studenti sestrinstva pozitivan stav o kreativnosti u sveučilišnoj nastavi?
- Smatraju li studenti sestrinstva da su kreativne tehnike poželjne u sveučilišnoj nastavi?
- Je li u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike prevladavala ugodna klima?
- Jesu li u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike prevladavali demokratski odnosi?

Na nastavi Didaktike korištene su kreativne tehnike u učenju i poučavanju: šest šešira, oluja ideja, činkvina, umne karte, provokacija i druge (Dubovicki, 2016). U nastavku slijedi pregled rezultata istraživanja.

REZULTATI I INTERPRETACIJA

Anketa

Anketa koja je provedena, sastojala se od 10 pitanja koja su konstruirana na način da dobijemo odgovore u odnosu na postavljena istraživačka pitanja. Sudjelovanje u anketi je bilo dobrovoljno. Prvo pitanje odnosilo se na njihov stav o važnosti kreativnosti u sveučilišnoj nastavi (Grafikon 1.).

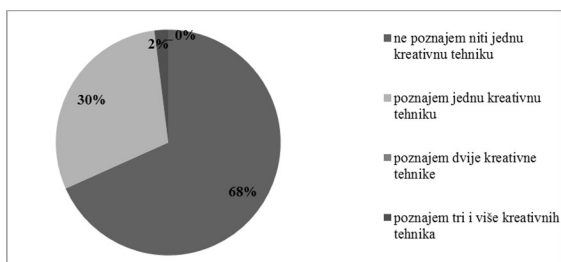

Grafikon 1. Stavovi studenata sestrinstva o važnosti kreativnosti u sveučilišnoj nastavi

Iz grafikona 1. je vidljivo da svi studenti 100% smatraju kako je kreativnost važna u sveučilišnoj nastavi. Rezultati su nas pomalo iznenadili, jer su nam na početku rekli kako se nikada do sada (na kolegijima koje su imali na dodiplomskome studiju) nisu susretali sa nastavom koja je bila usmjerena ka poticanju kreativnosti. To nam je već bio odgovor na postavljeno prvo istraživačko pitanje: Imaju li studenti sestrinstva pozitivan stav o kreativnosti u sveučilišnoj nastavi?

Drugo se pitanje odnosilo na njihov stav o važnosti poticanja kreativnosti u sveučilišnoj nastavi medicinskih struka, a posebno studija sestrinstva. Također, i ovdje smo bili iznenađeni dobivenim podacima, jer ih je čak 92% napisalo da smatraju kako je važno poticati kreativnost u nastavi medicinskih struka te posebno na studiju sestrinstva.

Nakon pozitivnih stavova, sudionike istraživanja smo pitali jesu li upoznati s nekim kreativnim tehnikama u nastavi te ako jesu da navedu neku od onih koje se sjećaju (Grafikon 2).

Grafikon 2. Poznavanje kreativnih tehnika studenata sestrinstva

Grafikon 2. prikazuje da se čak studenata sestrinstva u svom dodiplomskom studiju nikada nije susrelo sa kreativnim tehnikama, niti poznaju ijednu od njih. U kategoriji „poznajem dvije tehnike“ nije bio niti jedan odgovor, a 30% sudionika ih je navelo da poznaju jednu kreativnu tehniku, navodeći pri tome oluju ideja. Zanimljiv je podatak koji govori da čak 2% studenata sestrinstva poznaje tri i više kreativnih tehnika. Iz intervjua kojega smo nakon anketiranja proveli, saznali smo da se radi o par studenata koji su se s kreativnim tehnikama susreli izvan svoga studija, volontiranjem ili surađivanjem s različitim udrugama.

Sljedeće pitanje odnosilo se na stavove studenata sestrinstva o tome jesu li kreativne tehnike poželjne u sveučilišnoj nastavi. Ovdje također nailazimo na zadivljujući odgovor u kojemu čak 89% sudionika smatra da su potrebne iako ih se 68% nikada nije susrelo s kreativnim tehnikama. Ovi nam rezultati daju odgovor na drugo istraživačko pitanje: Smatraju li studenti sestrinstva da su kreativne tehnike poželjne u sveučilišnoj nastavi?

Daljnja pitanja koja su uslijedila su se odnosila na prisutnost socijalne i emocionalne klime u nastavi u kojoj smo pri prezentiranju sadržaja koristili različite kreativne tehnike. Rezultati su pokazali da se sudionici osjećaju ugodno (92%) te da prevladava demokratska klima (89%). Navedeni su nam rezultati dali odgovor i na posljednja dva istraživačka pitanja: Je li u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike prevladavala ugodna klima? i Jesu li u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike prevladavali demokratski odnosi?

Iako smo već s prvim korištenim instrumentom dobili sve odgovore na postavljena istraživačka pitanja, radi bolje objektivnosti rezultata, koristili smo se intervjuom uz pomoću kojega smo nastojali dobiti i odgovore na neka nova pitanja koja su nam se pojavila.

Intervju

U istraživanju je proveden grupni intervju, polustrukturirani u trajanju od 15-ak minuta. Sudjelovanje je bilo dobrovoljno, a sudionicima smo predstavili rezultate istraživanja koje smo dobili anketom te smo ih zamolili da pokušaju obrazložiti dobivene rezultate (i neke razlike). Većina ispitanika je u svojim odgovorima navela kako smatraju da u sveučilišnoj nastavi u kojoj se primjenjuju kreativne tehnike humor potiče aktivnost studenata, vladaju atmosfera bez straha te pozitivna socijalna i emocionalna klima.

Također navode kako im kreativne nastavne tehnike i metode pomažu u usvajanju nastavnoga sadržaja te da ga tako lakše pamte. Kreativna nastava pomogla je i socijalnoj koheziji i pozitivnim socijalnim odnosima

među studentima jer su se povezali, upoznali unutar studijske grupe te su zajedno trebali osmisлити prezentaciju svoje seminarske teme na kreativan način što ih je dodatno motiviralo na zajednički rad. U prilogu donosimo neke od zabilježenih pojedinačnih odgovora koji su nastali kao odgovor na pitanje:

Smatrate li da je važno poticati kreativnost u sveučilišnoj nastavi?

„Vrlo je važno poticati kreativnost u sveučilišnoj nastavi kako se ne bi nastava svela na monotonost i frontalnost u izvedbi. Probuditi studenta da samostalno iznosi svoje spoznaje, zaključke i mišljenja od velike je važnosti. Uvođenje novih metoda u obrazovnom procesu također je jedan vid kreativnosti kojeg je važno razvijati i podizati na što veću razinu. Pružiti studentu mogućnost odabira metoda i tehnika u sudjelovanju na nekome projektu podiže razinu samopouzdanja studenta i proširuje njegove vrijednosti u društvu. Potaknuti kreativnost studentu znači pružiti mu vjetar u krila koja su došla kako bi poletjela. Da! Važno je!“

„U sveučilišnoj nastavi je važno poticati kreativnost, na taj način potičem maštu, na zanimljiv način dolazim do rješenja nekog problema. Kreativni profesori ostaju nam u „boljem“ sjećanju i na taj način lakše svladamo gradivo.“

„Smatram da je važno poticati kreativnost u nastavi. Kreativnost je ono što tradicionalnu nastavu pretvara u humanističku, suvremenu.“

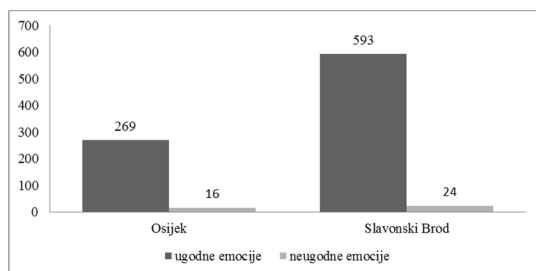
Iz intervjua smo saznali i da nekoliko sudionika već godinama volontira u različitim udrugama koje su im omogućile upoznavanje i nekih kreativnih tehnika koje inače na dodiplomskome studiju ne bi susreli. Pored volontiranja, istaknuli su i da neki od njih surađuju s različitim udrugama preko kojih dolaze do različitih edukacija pa tako i onih koji se odnose na nastavu. Upravo je njih par u anketi (vidjeti Grafikon 2) i odgovorilo da poznaju tri i više kreativnih tehnika.

Ono što su studenti jedino naveli kao otežavajući čimbenik je da je za razvoj kreativnosti potrebno dulje vrijeme i naponi nastavnika i studenata kako bi se došlo do novih ideja i spoznaja.

Analiza evaluacijskih listića

Nastava sa studentima sestrinstva je izvođena u turnusima u trajanju od dva tjedna u zimskom semestru 2016./2017. godine. Nakon svakoga našega susreta (svaki dan u dva tjedna nastave), sa studentima je provedena evaluacija koja je za cilj imala dobiti povratnu informaciju o uspješnosti nastave. Neki od evaluacijskih postupaka koje smo koristili su: evaluacijski krug, vremenska karta, listić osjećaja, krivulja raspoloženja, svijet interesa i potreba, smajličić i druge formativne evaluacije.

Sveukupno je obrađeno 902 evaluacijska listića od mogućih 990, jer svi studenti nisu svaki dan bili na nastavi. Od ukupnih 902 evaluacijska listića, 285 ih se odnosilo na studente sestrinstva u Osijeku, a 670 na studente sestrinstva u Slavonskome Brodu. Grafikon 3. prikazuje zbirne podatke za sve evaluacijske listiće i za 60 sati nastave (predavanja i seminari).

Grafikon 3. Emocionalna klima u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike

Grafikon 3. prikazuje da su se studenti u velikom postotku 94,4% (Osijek) i 96,1 % (Slavonski Brod) osjećali ugodno na nastavi u kojoj su se koristile različite kreativne tehnike. Rezultati dobiveni ovim istraživanjem također daju odgovor i još jednom dodatno potvrđuju treće istraživačko pitanje: Je li u nastavi u kojoj su se koristile kreativne tehnike prevladavala ugodna klima?

Rasprava

Institucije koje se nalaze u sustavu visokoga obrazovanja imaju važnu ulogu jer prenose znanja novim generacijama, ali i stvaraju nova znanja te doprinose društvenome i ekonomskome razvoju. Kao takvi mogu pružiti kreativna rješenja na složene probleme suvremenoga društva. Štoviše, mogu poučavati o kreativnosti, no ne može se očekivati da će kreativnost uspjeti u visokome obrazovanju bez sustavnoga napora i truda visokoobrazovnih institucija i ostalih odgojno-obrazovnih infrastrukture, poput nadležnih ministarstava i agencija koje prate kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija.

Visoko obrazovanje treba biti tolerantno na studentski neuspjeh te poticati studente na preispitivanje usustavljenih ideja kako bi promišljali iznad konvencionalnoga dosega znanja i težili originalnosti. Mnogi su obrazovni procesi okrenuti prema prošlosti, umjesto budućnosti iz razloga što se obrazovni procesi većinom temelje na prošlim iskustvima i prošlim pokazateljima.

Rezultati istraživanja pokazuju kako studenti sestrištva smatraju kreativnost iznimno poželjnom te ističu kako bi se u sveučilišnoj nastavi trebalo koristiti što više kreativnih tehnika. Za nastavu Didaktike, koju su imali na prvoj godini diplomskoga studija u kojoj su se koristile neke od kreativnih tehnika, kažu da im je stvorila atmosferu bez straha u kojoj prevladavaju demokratski odnosi i ugodna emocionalna klima.

Isпитanici su u svojim odgovorima naveli kako smatraju da u sveučilišnoj nastavi u kojoj se primjenjuju kreativne tehnike humor potiče aktivnost studenata te pozitivna socijalna i emocionalna klima. Također navode kako im kreativne nastavne tehnike i metode pomažu u usvajanju nastavnoga sadržaja te da ga tako lakše pamte. Kreativna nastava pomogla je i socijalnoj koheziji i pozitivnim socijalnim odnosima među studentima jer

su se povezali, upoznali unutar studentske grupe te su zajedno trebali osmisliti prezentaciju svoje seminarske teme na kreativan način što ih je dodatno motiviralo na zajednički rad.

ZAKLJUČAK

Suvremena sveučilišna nastava nalazi se pred izazovima kako naučiti studenta učiti, samostalno istraživati i stvarati. Takva nastava zahtijeva i suvremene nastavne metode koje idu u korak s vremenom u kojemu živimo. Ključ uspjeha nalazi se u kreativnosti, odnosno poticanju kreativnoga procesa kod studenata na način da se u nastavu uvedu kreativne tehnike i metode učenja i poučavanja.

Rezultati istraživanja pokazali su da su stavovi studenata o nužnosti poticanja kreativnosti u sveučilišnoj nastavi pozitivni te da im kreativne metode u nastavi pomažu u lakšem savladavanju nastavnoga sadržaja, ali ih nedovoljno poznaju. U tome su potrebni obostrani naponi profesora i studenata jer samo zajedničkim radom mogu postići najbolje rezultate. Samo kreativan nastavnik može svojim kreativnim radom i metodama pripremiti mlade ljude na produktivno i kreativno djelovanje.

LITERATURA

- Bognar, L. (2012). Kreativnost u nastavi. *Napredak*, 153, 9-20
- Bognar, L., & Dubovicki, S. (2012). Emotions in the Teaching Process. *Croatian Journal of Education*, 14(1), 135-163.
- Bognar, L. i Kragulj, S. (2010). Kvaliteta nastave na fakultetu. *Život i škola*, 24, 169-182.
- De Haan, R. L. (2009). Teaching Creativity and Inventive Problem Solving in Science. *CBE Life Sci Educ.*, 8(3), 172-181. doi: 10.1187/cbe.08-12-0081.
- Dubovicki, S. (2016). *Kreativnost u sveučilišnoj nastavi*. Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Dubovicki, S. (2017). Futurološke metode istraživanja. U S. Opić, B. Bognar i S. Ratković (ur.), *Novi pristupi metodologiji istraživanja odgoja* (str. 203-221). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,.
- Dubovicki, S., & Banjari, I. (2014). Students' attitudes on the quality of university teaching. *Sodobna pedagogika*, 65(2), 42-58.
- European University Association. (2007). *Report on the EU Creativity Project 2006-2007*. Brussels: European Commission.
- Mrazović, M., Dubovicki, S., & Jukić, R. (2015). Students' Satisfaction with Communication in University Teaching. *The New Educational Review*, 42(4), 91-101.
- Toynbee, A. J. (1934). *A Study of History*. Oxford: University Press.
- Wieman, C. E., Adams, W. K., & Perkins, K. K. (2008). *PhET: Simulations that enhance learning*. USA: Science.

INFORMACIJE O AUTORIMA

Snježana Dubovicki

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Cara Hadrijana 10, PP 330, 31 000 Osijek
e-mail: sdubovicki@gmail.com

Tanja Đurić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Cara Hadrijana 10, PP 330, 31 000 Osijek
e-mail: tdjuric@foozos.hr